

TĖVIŠKĖS AIDAI

KALĖDŲ SVEIKINIMAI

Jau artinasi Kalėdų šventės. Savo gimines, draugus, artimuosius, organizacijos savo narius pasveikinkime per „Tėviškės Aidus.“ Trumpas, tradicinis sveikinimas tik \$10, atsiunčiant kartu su sveikinimais, kurie bus atspausdinti „TA“ Kalėdų laidoje. Nelaukime paskutinės dienos, jau dabar iš anksto atsiųskime sveikinimus ir rūpestiai dings.

Apmokėtus sveikinimus atsiųsti iki gruodžio 1 d., nes juos reikia sugrupuoti prieš leidžiant į kompiuterį

Prašome visų skaitytojų prisiųsti prenumeratą už ateinančius metus, o dar neapsimokėję už šiuos metus, nuoširdžiai prašome nebedelsti.

„Tėviškės Aidų“ Redakcija
ir Administracija

Nr 42 (1921) 1994 m. lapkričio mėn. 1 d.

Eina 39-tus Metus.

Melbourne

Šeimos metų iškilnių renginiai Romoje

Dvi dienas - spalio 8 ir 9 d. - Romoje vyko tarptautinių šeimos metų kulminaciniai bažnytiniai renginiai. Spalio 8 d. vakarą šv. Petro aikštėje įvyko didžiulis šeimų atstovų susitikimas su Sventuoju Tėvu. Iškilmes apvainikavo šio spalio 9 d. ryto Mišios, kurias aukėjo popiežius Jonas Paulius II.

Šeimos metų iškilnių renginiai prasidėjo spalio 8 d. rytą. Į Romą atvykę viso pasaulio šeimų atstovai, pasiskirstę į kalbines grupes, meldėsi septynišose Romos bazilikoje.

Popietinėse iškilmėse - susitikime su Sv. Tėvu, kartu su viso pasaulio šeimų atstovais, dalyvavo Italijos vyriausybės nariai ir Romos miesto valdyba, Jungtinių Tautų tarptautinių šeimų metų koordinatorius ir tokios Bažnyčios asmenybės kaip Fokoliarų sąjūdžio įkūrėja Chiara Lubich, Neokatekumėnų sąjūdžio steigėjas Kiko Arguello bei Motina Teresė iš Kalkutos.

Kaip pranešė šventės organizatoriai, iškilmėse - maldos budėjimuose, spalio 8 d. vakaro susitikime su Popiežiumi ir spalio 9 d. ryto Mišiose - dalyvavo 150 tūkstančių sutuoktinių iš 103 valstybių. Žinoma, daugiausiai buvo italų - 80 tūkstančių (20 tūkstančių vien iš Romos miesto). Iš Ispanijos atvyko 15 tūkstančių sutuoktinių, iš Prancūzijos - 7 tūkstančiai, iš Vokietijos - 2 tūkstančiai; po tūkstantį sutuoktinių atvyko iš Lenkijos, Didžiosios Britanijos, Airijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, Meksikos ir Austrijos.

Prasidėjęs šeštadienio vakaro susitikimui, buvo pristatyti visų 103 valstybių atstovai.

Sis mūsų susitikimas, - prabilo šv. Tėvas į susitikimo dalyvius, - šis mūsų susitikimas vainikuoja tarptautinius šeimos metus, kuriais ypatingas viso pasaulio dėmesys ir pastangos buvo skirtos šeimų gerovei. Šiais metais, deja, būta ir šeimoms kenkiančių iniciatyvų. Ir šią džiaugsmo valandą turime pripažinti, kad šeimai grėsia pavojai. Bažnyčia, nuoširdžiai rūpindamasi šeimų ir visos žmonijos gerove, negali tylėti kai kėsinama į darnaus žmonių sambūvio pamatą - šeimą.

Krikščionybė, nuo pat pirmųjų savo dienų, rūpinosi, kad šeimų gyvenimas darniai sutaptų su Dievo planais. Šiandien jau sunku suskaičiuoti, kiek kartų per visą savo istoriją Bažnyčia buvo stojusi šeimos gnybon. Priminkime tik keletą svarbių pastarųjų dešimtmečių Bažnyčios dokumentų. Pirmiausiai reikia paminėti Vatikano II-ojo Susirinkimo konstitucijos „Gaudium et Spes“ skyrių, kuriame pakartotas mokymas apie krikščionišką šeimą ir jį pati pavadinta „Namų Bažnyčia“.

Paminėtinos ir dvi Pauliaus VI-ojo enciklikos: „Humanae Vitae“ ir „Populorum Progressio“. Jau mano pontifikato metais, - kalbėjo Popiežius, - šeimoms buvo skirta Vyskupų sinodo asamblėja ir posinodinis apaštalinis paraginimas „Familiaris Consortio“.

Sv. Tėvas ypač akcentavo šeimoms skirtą konstitucijos „Gaudium et Spes“ dalį.

Šeimai skirtas „Gaudium et Spes“ skyrius kalba apie šeimos ugdymą, apie šeimos orumo ugdymą. Bažnyčiai pirmiausiai rūpi šeimos orumas. Kiekviena proga Bažnyčia giliai įsitikinusi kartoja, jog visuomenei reikia šeimos, jog be šeimos būtų pasmerktas netvarkai ir žūčiai visas civilizuotas žmonių sambūvis.

Į jus - mylimieji šeimų tėvai ir motinos - Bažnyčia deda savo ateities viltis, - kalbėjo Popiežius. Nebijokite būti naujos meilės civilizacijos kūrėjais. Jūsų tėvystės ir motinystės pašaukimas yra giliai įrašytas žmogaus prigimtyje ir kartu yra Dievo palankumo žmonių ženklas.

Krikšto, sutvirtinimo ir santuokos sakramentų sutvirtinti jūs turite būti naujos gyvybės pasauliui davėjai ir kartu meilės gyvybei liudytojai. Jūsų meilės ir liudijimo reikia ir Bažnyčiai, ir pasauliui. Šią iškilmingą valandą jus raginu:

nebijokite sunkumų ir drąsiai bei uoliai atlikite savo pašaukimo pareigas, nes per jus - per doras ir mylinčias šeimas - pasaulyje vykdomas visuotinis pašaukimas į šventumą.

Tarptautinių šeimų metų bažnytinį minėjimą apvainikavo sekmadienio ryto šv. Tėvo aukotos Mišios. Pačioje pradžioje, šv. Petro aikštėje susirinkusią tėvų, motinų ir vaikų minią pasveikino Popiežinės šeimos tarybos pirmininkas kardinolas Alfonso Lopez Trujillo. Jis oficialiai pranešė rengiamos būsimosios Jono Pauliaus II-ojo enciklikos titulą. Nauja enciklika vadinsis „Evangelium Vitae“.

Perskaičius Mišių Evangelijos skaitinį, iškilnių dalyvių atstovai, specialiomis apeigomis, pagerbė Evangelijos knygą. Šeimų vardu Evangelijos knygą pabučiavo Einorių šeima iš Lietuvos: Marija, Donatas ir jų trys vaikai.

Iškilnių dalyviams pasakytą Popiežiaus kalbą - Mišių homilija - buvo tarytum šeimų tikėjimo išpažinimas, šeimų credo.

Brangiosios šeimos maldininkės! Šios Tarptautinių šeimų metų Eucharistijos metu, dvasia vienijamės su visomis šeimomis, tikinčiomis Dievą, Visagalį Tėvą, dangaus ir žemės sutvėrėją. Kaip gi šia proga neprisiminti Pradžios knygos žodžių kalbančių apie

žmogų sutvėrtą pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Dievas sukūrė žmogų kaip vyrą ir moterį, panašius į save. „Vyras paliks tėvą ir motiną ir šlisis prie savo žmonos; jiedu taps vienu kūnu. Iš šios vyro ir moters vienybės gimsta vaikai. Tėvai tampa Dievo bendradarbiais ir jo kūrimo galios dalininkais. Šią džiaugsmo valandą, visi, kas savo tvystėje ir motinystėje dalyvauja sutvėrimo paslapyje, tekartoja: „Tikiu Dievą, visagalį Tėvą, Sutvėrėją“.

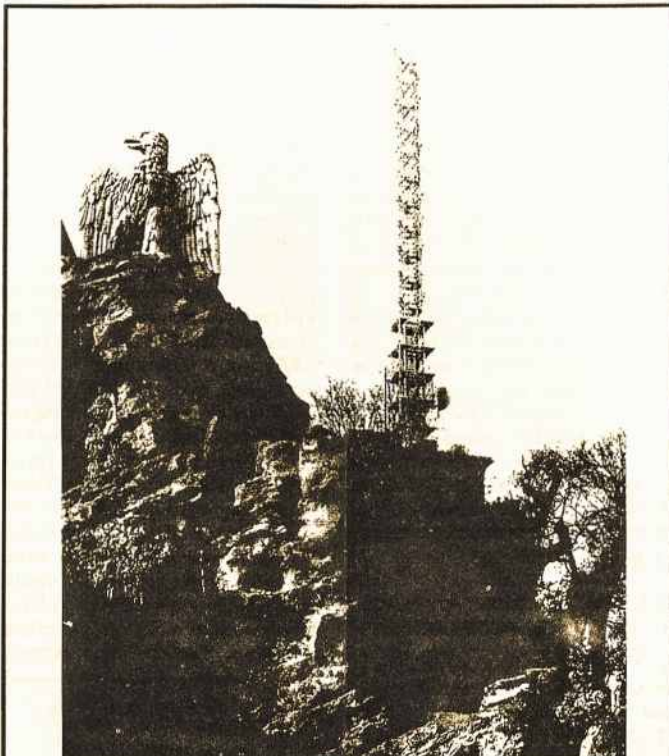
Tikime ir Jėzų Kristų, kuris 30 metų gyvendamas Nazareto namuose, savo buvimu ir darbu pašventino šeimą ir jos kasdieną - toliau kalbėjo Popiežius. Tikime Kristų, kuris patvirtino santuokos neišardomumą ir pakėlė santuoką į sakramento aukštumas. Tikime Kristų nukryžiuotą prie Poncijaus Piloto ir prisikėlusį. Šitoks tikėjimas mus padaro uoliais gyvybės tarnais, nes kas seka Kristų - mirties nugalėtoją ir gyvybės Viešpatį - tas negali netarnauti gyvybei.

Tikime Šventąją Dvasią, Viešpatį Gaivintoją! Kas gi kitas, jei ne Šventoji Dvasia, įkvepia žmonėms kilnių paskatų; kas gi kitas jei ne šventoji Dvasia pažadina žmoguje meilę kitam žmogui ir sujungia juodu į šeimą. Šventosios Dvasios - Viešpaties gaivintojo - pažadinta meilė yra nesavanaudiška ir vaisinga; tokia meilė, kaip ir ją pažadinusi Dvasia, duoda gyvybę.

Tikime Vieną, Šventą, Visuotinę, Apaštalinę Bažnyčią! Kaip jau mokė pirmųjų krikščionybės amžių Bažnyčios tėvai, - kalbėjo Jonas Paulius II, - ir kaip pakartojo Vatikano II Susirinkimas, šeima yra namų Bažnyčia, visuotinės Bažnyčios dalis ir pamatinė ląstelė ir, antra vertus, visuotinė Bažnyčia ir šeimų šeima.

Brangios čia susirinkusios ir viso pasaulio šeimos, - kalbėjo Popiežius, - tebūna jums artimas ir brangus šitoks tikėjimo išpažinimas; tepadeda jis jums atpažinti savo pašaukimus ir kilnius uždavinius, tesuteikia jėgų juos atlikti.

Šiandien šeimoms Kristus sako: Eikite į visą pasaulį ir mokykite visas šeimas. Skelbkite šeimų Evangeliją. Lietuvos Radijo Tarnyba Vatikane

Vatikano Sode Erelio fontanas ir nauja FM anena

Ką rašo Italų spauda apie Lietuvą

Italijoje leidžiamas katalikiškas dvisavaitinis žurnalas „Il Regno“ naujausiame numeryje patalpino labai plačią žurnalisto Francesco Strazzari parengtą medžiagą, pavadintą „Baltijos šalis. Kelionė į Lietuvą, Latviją ir Estiją“. Išsamiam straipsnyje žurnalistas apibūdina ekonominę, politinę, kultūrinę ir religinę šių kraštų padėtį ir, kaip savo pateiktos analizės papildymą, skelbia interviu su Vilniaus arkivyskupu Audriu Juozo Bačkiu. Interviu pavadintas „Vyskupo išpažinimai“.

Interviu prasideda arkivyskupo prisiminimais apie prieš metus įvykusią popiežiaus Jono Pauliaus II apaštalinę kelionę į Lietuvą. Prisiminęs jaudinančias ir gilias Popiežiaus ir Lietuvos susitikimo minutes, arkivyskupas sako: Tada Popiežius mums kalbėjo apie evangelizaciją. Evangelizacija labai svarbi visai Europai, bet Lietuvoje šis žodis įgauna visai naują prasmę. Lietuva nebėra katalikiškas kraštas. Komunizmas ją pakeitė iš pagrindų. Ir valdininkai ir kultūros žmonės apie tikėjimą arba išmano labai mažai arba visai nieko nežino. Dabartinė valdžia ir valdančioji biurokratija nėra tiesiogiai priešingos Bažnyčiai, bet jos nepažįsta, ir visai nieko neišmano apie pagrindines religines vertybes. Dar gyvuoja šioks toks prisirišimas prie kai kurių krikščioniškos kilmės tradicijų, apeigų, bet tik tiek.

Ta padėtis nėra lengvai pakeičiama, nors šis tas ir nuveikti - kalbėjo arkivysk. Bačkis. Mokykloje yra tikybės pamokos. Pagal susitarimą tarp Vilniaus arkivyskupijos ir Pedagoginio instituto, ši aukštoji mokykla rengia religijos mokytojus. Pernai šią specialybę pasirinko trisdešimt studentų. Siemet yra penkisdešimt kandidatų. Be to, Lietuvoje atsirado kelios katalikiškos mokyklos. Turime vilties, kad per vaikus galėsime pasiekti ir jų tėvus, kurie dažniausiai yra netikintys, o jeigu ir tikintys, tai negavę jokios katekizacijos.

Ilgus metus Lietuvoje buvo labai suvaržytas kunigų rengimas. Veikė tik viena seminarija, kuri faktiškai buvo visai atskirta nuo pasaulio, neišvengiamai apribota ir susmukdyta. Valstybinės kontrolės dešimtmečiai pačioje seminarijoje ugdė nepakantumą, įtarumą dvasią, spraudė seminaristų gyvenimą ir jų asmenybes į absurdiškas taisykles. Dabar Lietuvoje turime jau tris seminarias, bet labai trūksta gerai pasirengusių dėstytojų. Todėl visos vyskupijos siunčia kunigus studijoms į užsienį. Be to, trūksta žmonių, pasirengusių dvasiniam vadovavimui, kadangi žmonės buvo įpratinti vieni kitais nepasitikėti. O ir kunigai buvo rengiami visų pirma sakramentų teikimui. Tai sutankama, nes Bažnyčia gyvena katekombos. Dabar tai skaudžiai

atsiliepia, nes kunigai jaučiasi nepasirengę evangelizaciniam darbui arba net nesupranta jo būtinybės. Tikimės, kad iš svetur grįžtantys kunigai studentai atsineš kitą dvasinę ir ganytojinę patirtį. Aš to labai tikiuosi.

Labai lėtai buriasi Bažnyčiai įsipareigoję pasauliečiai. Išsilavinę žmonės net jei ir tiki, apie savo tikėjimą žino tik šį bei tą, tad nesugeba ir į kitą artikuliuotai prabilti, nežino, ką jie gali nuveikti Bažnyčios labui.

Na, o virš viso šito tyro ekonominė ir politinė šalies padėtis. Žmonės vargsta tiek mieste tiek kaime. Be to, pati valstybė nesijaučia tvirtai, nes rusiškasis imperializmas nėra miręs. Rusija smarkiai spaudžia Lietuvą ir politiškai ir ekonomiškai. Tačiau ne vien tai atsiliepia žmonių gyvenimui sunkiausia pakeisti įprastą gyvenimo ir darbo būdą.

Si padėtis labai užgauna jaunimą, kuris nebemato gyvenimo prasmės. Svaiginasi, įsivelia į nusikaltimus ar užsidaro sektose. Nuo jų evangelizacijos reikėtų ir pradėti, bet kaip juos pasiekti? Kaip pasiekti paauglius? Senoji karta kentė nuo komunistinio ateizmo, bet išgyveno, išsilaikė įsikabinusi į tradiciją. O vidurinioji karta, dabartiniai šeimų tėvai, yra visiškai nekatekizuoti, tad

vaikai iš jų nieko negauna. Seštadieniais ir sekmadieniais šie žmonės pabėga į vadinamuosius kolektyvinius sodus, kur stovi tūkstančiai mažų būdelių. Kaip juos pasiekti? Kaip ten apaštaluoti? Ten nėra parapijų, nėra bažnyčių. Bet vis dėlto Vilniaus bažnyčiose daugėja šeimų, jaunų žmonių. Aš matau tamė vilties ženklą.

Didžiulė problema plečiant Bažnyčios veiklą - turto susigrąžinimas. Vilniuje buvo daugybė vienuolynų, bažnyčių. Dabar daug Bažnyčių pastatų tapo funkcionierių, politikų, arba verslininkų nuosavybe.

Toliau, kalbėdamas apie Lietuvos politinį gyvenimą, arkivyskupas Bačkis sako:

Zvelgiant į Lietuvos padėtį aiškiai matosi kad vienpartinės valdžios mentalitetas neišnyko. Tie, kurie yra valdžioje nesiskaito su opozicija. Tai yra pati didžiausia mūsų tragedija - visuma lyg ir demokratiška, bet įvesta iš viršaus, vienos jėgos. Manęs beveik negąsdina komunistinė ideologija, bet labai gąsdina seni įpročiai, senos draugystės. Į valdžią grįžta tie patys žmonės, kurie viską tvarkė anais laikais. Tie asmenys susieti ne įsitikinimų, bet asmeninių interesų, noro turėti ir valdyti. Baisi yra biurokratijos valdžia - ką

bedarytum, reikia daugybės pažymų, dokumentų, viskas sprendžiasi be galo lėtai. Tai tiesiog smaugia bet kokią veiklą.

Žmonės yra pavargę ir niekuo nebetiki. Teisūs yra tie, kurie kalba apie antropologinę katastrofą. Pagalvokime vien apie tuos, kurie kentėjo nuo senojo režimo, o dabar vėl politinėje scenoje mato seniai pažįstamus veidus.

Dabartinė valdžia turi daug trūkumų ir nusivylimas ja auga, bet žmonės taip nubalsavo. Opozicija rinkimams nebuvo pasirengusi. Mano nuomone buvo tikras stebuklas, kad krikščionys demokratai surinko 14%. Dabartinę Lietuvos padėtį apunkina tai, kad ši administracija nesuteikia tinkamų garantijų investitoriams. Tai skatina korupciją, kyšininkavimą, ankstesni investitoriai nerimauja, yra nepatenkinti. Galima suprasti norą atkurti ekonominius santykius su Rusija, bet Lietuvos ateitis yra Europa.

Kad kažkas pasikeistų reikia dvasinio ir moralinio perversmo tiek privačiame, tiek visuomeniniame gyvenime, reikia pradėti gyventi tvirtai, nuoširdžiai, lojaliai vienas kitam.

Tokios yra Vilniaus arkivyskupo Audrio Juozo Bačchio mintys apie Lietuvą ir Lietuvos Bažnyčią, išskaitos italų katalikiškam žurnalui „Il Regno“.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Vyskupų Sinodo asamblėjos pirmajai savaitei pasibaigus

Priminsime, kad Vyskupų Sinodo asamblėjos darbuose dalyvauja du Lietuvos Bažnyčios atstovai: Sinodo narys - Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Sigitas Tamkevičius ir klausytoja sesuo Adelė Petraškaite, priklausantis Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo kongregacijai.

Spalio 8 d. rytą baigėsi pirmoji vienuolinio gyvenimo problemom skirta vyskupų sinodo darbų savaitė. Jos metu pasisakė apie 150 vyskupų ir klausytojų.

Spalio 7 d. dienos popietinė kongregacija prasidėjo kanadiečio vyskupo Jacques Berthelet pasisakymu, pavadintu „Velykų patirtis Dievui pašvęstame gyvenime.“ Kristaus mirtis ir prisikėlimas, - kalbėjo vyskupas de Berthelet - yra tarytum Kanados vienuolių gėsimos ir atgimimo simbolis. Kanadoje labai sumažėjo vienuolių narių, sunyko jų visuomeninis prestižas, vienuoliai prarado elitinę padėtį tiek Bažnyčioje, tiek visuomenėje, bet jie priartėjo prie vargšų, prie pačių silpniausių, jų religinis gyvenimas pagilėjo ir suintensyvėjo.

Washintono arkivyskupas, kardinolas James Hickey, kalbėdamas apie būtinybę ginti

žmogaus gyvybę nuo pradėjimo iki natūralios gyvenimo pabaigos, su liūdesiu pastebėjo, kad ne visi vienuolių nariai laikosi šio Bažnyčios mokymo bei jį remia. JAV yra tiek už kontracepciją, tiek netgi už abortų pasisakančių vienuolių. Kardinolas Hickey ragino juos peržiūrėti savo pozicijas.

Katalikiškų studijų kongregacijos prefektas kardinolas Pio Laghi priminė vienuolių nuopelnus Universitetams ir kultūros plėtotei. Jis pabrėžė, kad šiandien daugelis kongregacijų turi prisiminti ir atgaivinti savąją studijų ir auklybos charizmą, prisidėti prie katalikiškųjų Universitetų atgimimo bei atsinaujinimo.

Spalio 8 d. Sinode kalbėjo Kauno augziliaras vyskupas Sigitas Tamkevičius. Trumpame, angliškai perskaitytame pasisakyme jis iškelė svarbiausius Lietuvos vienuolinio gyvenimo momentus. Jis pabrėžė, kad Lietuvos vienuoliai ir vienuolės komunistinio režimo metais, pagrindžio sąlygom, dirbo parapijose, rašė ir vertė knygas, rengė rekolokacijas, gynė žmogaus teises, ruošė jaunimą kunigystei bei vienuoliniam gyvenimui, misionieriavo Sibire ir kitose Sovietų Sąjungos respublikose. 50-ties metų pagrindinio gyvenimo patirtis parodė, jog tada, kai nėra normalių noviciatų, naujų vienuolių narių ruošimas visiškai priklauso nuo mokytojų gyvenimo šventumo. Tos vienuolijos, kurios

nesitaikė su Sovietinės valdžios primetamom sąlygom dabar turi daugiau pašaukimų ir aktyviai atsiliepia į dabartinius Bažnyčios poreikius. Vyskupas Tamkevičius pabrėžė, kad vienuolinis gyvenimas pagrindėje rėmėsi Eucharistijos garbinimu ir pamaldumu į Mergelę Mariją.

Dabar svarbiu Lietuvos vienuolių uždaviniu yra atsinaujinimas Vatikano II susirinkimo dvasioje. Būtina ugdyti vyskupų ir vienuolių bendradarbiavimą. Kita didelė problema - naujų narių rengimas. Visoms Lietuvos vienuolijoms labai reikia parengtų vyresniųjų ir formatorių. Dauguma vienuolių dar neturi patalpų novicijatams. Šiuo metu šešios Lietuvoje veikiančios vyrų vienuolijos turi 28 naujokus, o 26 moterų vienuolijos - 100 naujokių.

LRTV

Bažnyčia ir mokykla:

bendro darbo nuotaika. Arkiv. Audrio Juozo Bačchio iniciatyva su juo susitiko švietimo ir mokslo min. Vlad. Domarkas. Po susitikimo V.Domarkas Eltai pasakė, kad jam buvo aptarti bendri ministerijos ir Bažnyčios bendradarbiavimo reikalai. Jis pažymėjo, jog nepaisant to, kad Bažnyčia yra atskirta nuo valstybės, bendrojo auklėjimo klausimai vienodai svarbūs abiem struktūroms. Pokalbio metu pritarta, kad ministerijoje ir toliau reikalingas koordinuojantis šios krypties bendradarbiavimą žmogus. Pasak ministro, diskutuota ir apie religinių vadovėlių leidimą bendromis jėgomis. Susitikimo metu, sakė V.Domarkas, numatytos galimybės keistis informacija - bendradarbiauti čia galėtų katechetinis centras bei atskiri švietimo ir mokslo ministerijos skyriai. ELTA

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

VOKIETIJA PO RINKIMŲ

Vokietija yra Europos susivienijimo branduolys, modernios industrijos centras ir stiprėjanti politinė jėga, su kuria teks skaitytis ateityje. Dėl to paskutinius rinkimus stebėjo ne tik vokiečiai, bet ir visas pasaulis. Kai paaiškėjo, jog H. Kohl'io koalicija toliau valdys kraštą iki 1998 m., vokiečių markės kursas staiga žymiai pakilo.

H. Kohl'is nėra antras Bismarkas. Visgi jis sugebėjo suvienyti Vokietiją ir beveik užbaigė atstatyti nuniokotą rytinę krašto dalį, kur teko investuoti 600 milijardų markių. Tai milžiniška suma, atsiliepusi į vakarų ir rytų vokiečių gyvenimą. Aišku, tai iššaukė dalies gyventojų nepasitenkinimą, ir valdžios krikščionių demokratų partija prarado daug balsų. Koalicijos partija, FDP, kuriai vadovauja Klaus Kinkel (už.r.ministras) labai susilpnėjo, bet yra laiminga, kad iš

Rašo dr. Jonas Kunca

vis neprarado savo vietos parlamente.

Turėdamas vos 10 balsų persvarą parlamente, H. Kohl'is turės ieškoti „modus vivendi“ su koalicijos partnere ir socialdemokratų opozicija. Greičiausiai jam teks sulėtinti Rytų Vokietijos atstatymą ir sumažinti biudžeto deficitą, kuris žada būti 70 milijardų markių. Hans Tietmeyer, Bundesbanko prezidentas, išpejo, kad biudžeto deficito nesumažinimas pastatytų pavojun Vokietijos ekonominę atsivėgimą. Patyręs valdyme kancleris, reikia manyti, sugebės nugalėti minėtas kliūtis ir vesti Vokietiją ir Europą į šviesesnę ateitį.

Netruksta pranašyčių, kad koalicija neišvaldys pilnų 4-rių metų. Mat, neapykanta vokiečiams yra paplitusi dėl antinacinės propagandos ir dėl pavydo, kad

Vokietija iš griuvusių atsikėlė kaip ekonominė galybė nespekuliuodama, bet sąžiningai dirbdama. Dabar ji nugalėjo recesiją nežiūrint milžiniškų išlaidų, susijusių su Rytų Vokietijos atstatymu, kai tuo tarpu galingiausios Wall street firmos, kaip Goldman Sachs, prarado 70% pelno per šiuos metus. Spekuliacinė ekonomija, pasirodo, nėra stabili nei patikima.

Praeityje Vokietiją valdė socialdemokratai irgi su 10 balsų dauguma be didesnių problemų. Reikia manyti, kad ir H. Kohl'ui pasiseks išlaikyti stabilumą iki kadencijos pabaigos. Lietuvai Vokietijos rinkimų rezultatai yra svarbūs dėl įvairių priežasčių. Sunki kovos dėl nepriklausomybės metu, Vokietija rėmė mus, kiek ji galėjo. Jos už.r.ministras K. Kinkel padeda Baltijos valstybėm kaip galint greičiau įsijungti į Europos uniją. Vokietija yra svarbiausias

prekybos partneris Vakaruose ir, susidarius palankesnėms sąlygom, ji gali investuoti mūsų šalyje stambias sumas. Dauguma užsienio turistų, lankančių Lietuvą, atvažiuoja iš Vokietijos. Kad iš tų draugiškų santykių neturim naudoti, kokią galėtumėm turėti, yra kalbas mūsų valdžijai nesugebėjimas sukurti tinkamas sąlygas investicijoms ir turizmui. Mes, bent iki šiol, vietoj pritaruoti užsieniečius, juos atstumiam. Tą padėtį privalom pakeisti.

Vėl turim nepamiršti, jog Vokietija bus Europos centras, iš kurio galime tikėtis paramos pavojaus atveju. Jau dabar Vokietija yra JTO Saugumo Tarybos narė. Neuzilgo ji bus nuolatine narė su teisėmis, kurias dabar turi JAV, Rusija, Kinija, Anglija ir Prancūzija. Atseit, ji turės ir veto teisę. Stabilumas Vokietijoje ir mūsų draugiški santykiai su ja yra ir bus mums labai svarbūs. Karaliaučiaus problema neužilgo turės būt sprendžiama, aišku, dalyvaujant Vokietijai. Verta iš anksto vesti subtilią politiką ir šitam reikale. Vieni nieko neatsiektumėm.

Gal ir socialdemokratai, jei būtų laimėję, mus remtų. Bet tai tik prielaida. Kohl'io administracija jau pažįstame: ji mums palanki. Dėl to ramiau žiūrėti į mūsų santykius su šita svarbia kaimyne.

Kohl'io žada toliau stumti į priekį suvienytos Europos klausimą. Mes norime kuo greičiau prisiglausti prie tokios Europos. Be suvienytos Europos šita galimybė išnyktų.

Demokratijos garantijos, kai LDDP pradeda naują politiką

Valdančioji Demokratinė darbo partija pradeda naują savo politikos puslapį. Jis bus užpildytas - šalia kitko - ir demokratinių laisvių apribojimo. Būtiną įvertinti, kas iki šiol Lietuvos yra pasiekta ir kas kam gresia.

Be abejo, demokratiją Lietuvoje patikimiausiai garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija. Jos pirmojo straipsnio teiginys „Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika“ yra priimtas daugiau kaip trijų ketvirtadalių aktyviają rinkimų teisę turinčių Lietuvos gyventojų 1991 metų vasario 9 d. plebiscite. Pati Konstitucija priimta taip pat visos tautos. 154 jos straipsniai ir du konstituciniai aktai, esantys sudėtinę Konstitucijos dalimi, pilnai išskleidžia pirmojo straipsnio turinį, paklodami patikimą juridinį mūsų gyvenimo pamatą. Ant jo Seimas dabar gali įstatymas po įstatymo kelti mūsų gyvenimo juridines koordinatas, leidžiančias orientuotis mums ir orientuoti mus gyvenimo kasdienybėje. Konstitucijos vertė kyla: ji dabar beveik vienintelė nekintanti mūsų teisės vieta. Ne veltui savo naująją politiką po referendumo LDDP pradėjo, pasiūlydama Konstitucijos pataisais.

Zinoma, viena yra demokratijos teisinės garantijos, kas kita - jų realizavimas.

Seimo atliekamas Konstitucijos eksplikavimas ir įstatymų sistema yra toli gražu nuoto, ko galėtume linkėti sau šioje srityje. Didžiausia bėda, kad ne vienu atveju dar turim naudotis sovietinio meto juridiniu palikimu. Pertvarkytieji ar naujai kuriami įstatymai yra daugiau valstybės, o ne žmogaus interesus ginantys ir ne naujas galimybes atveriantys, o draudimus statantys. Didžiąją sesijų dalį Seimas skiria pataisams, o ne naujų įstatymų priėmimui. Apie įstatymų sąveiką arba galimų pasekmių gyvenimui rimtą prognozavimą dar nė kalbos nesama. Tačiau vienas faktas yra džiuginantis: jau galima kalbėti apie

Romualdas Ozolas
Lietuvos Centro sąjungos
pirmininkas

- tegul ir trūkumų kupiną - intensyvią nacionalinę įstatymų leidybą ir nacionalinių įstatymų visumą, nors ir prastai, tačiau bandančią autentiškai reglamentuoti mūsų piliečių gyvenimą. Kaip tik tai leidžia daryti išvadą, kad Lietuva tebėra, kaip to ir reikalauja Konstitucija, demokratinė respublika su lemiama Seimo įtaka.

Didelę paramą šiuo požiūriu Lietuvai teikia Konstitucinis Teismas, labai kruopščiai nagrinėjantis kiekvieną įstatymų kolizijos su Konstitucija atvejį. Be Konstitucinio Teismo arbitravimo šiandieninis mūsų valstybės gyvenimas būtų kur kas sunkesnis.

Problemiškiausia yra, aišku, Vyriausybės veikla. Laisvuose demokratinuose rinkimuose išrinkto Seimo paskirta kaip kairiosios daugumas valios vykdytoja, Vyriausybė turėjo, rinkėjų nuomone, sustabdyti gamybos smukimą, turto grobstymą ir nusikalstamumą bei pakelti gyvenimo lygį. Sudarydama vaizdą, kad kovoja už visa tai, Vyriausybė visą dėmesį sutelkė tolesniam valstybės turto privatizavimui, paversdama jį selektyvine turto išdalijimo ir perėmimo akcija. Vyriausybei nepavyko rasti Lietuvoje gaminamų produktų realizavimo rinkų, ūkio rekonstrukciją įgalinančių kreditų, sukurti patikimo mokesčių surinkimo ir biudžeto formavimo mechanizmo, pasiekti spartesnio socialinėms reikmėms skiriamų biudžetinių išmokų augimo. Bankroto sąlygomis egzistuoja smulkusis verslas. Visa tai nusmukdė nacijos ūkinę iniciatyvą, politinį aktyvumą ir pasitikėjimą

ateitimi. Nepasitenkinimas valstybės vadovybe auga. Tačiau opozicijos panaudotos pačios rimčiausios priemonės Vyriausybei pakeisti - ir interpelacija, ir referendumas - baigėsi nesėkmingai. Dabar Vyriausybė ima veikti beveik vienvaldiškai.

Poreferenduminė politinė situacija pakeitė ir Prezidento elgesį. Sunku pasakyti, kokie sprendimai yra priimti aukščiausiame valdžios rate, tačiau neabejotina, kad referendumas, grašęs nušluoti ne tik Vyriausybę, Seimą, bet ir valdančiąją partiją, privertė juos apsispręsti ir pasirengti radikaliausioms gynybos priemonėms. Vietoj darbo grupių sukurta valstybinė tarpžinybinė kovos su korupcija ir ekonominiams nusikaltimais komisija, į kurią įeina visų vadinamųjų jėgos struktūrų vadovai, labai nesunkiai gali būti paversta bet kokių įvykių kontrolės štabu. Tai tuo labiau svarbu atsimenant tą aplinkybę, kad ypatingosios padėties atveju net ir krašto apsaugos formuotės tampa pavaldžios vidaus reikalų ministrui. Galima būtų tik norėti, kad įvykiai Lietuvoje nespjotų nepaprastosios padėties įvedinėjimo link ir komisija nebūtų panaudota ne pagal paskirtį.

Visuomenės politinė organizacija Lietuvoje kol kas optimali. Iki Seimo rinkimų buvo aiški dvinarė sistema: Sąjūdis ir LDDP. Po jų tvirtinasi trinarė struktūra, kuri šiuo metu gyvuoja kaip viena didelė savo reorganizaciją pradėdanti kairioji partija, dvi stambios dešiniojos partijos ir keletas nedidelių vidurio partijų, ilgainiui, jeigu įveiks ideologizmus, galinčių tapti nuosaukių reformų koalicijos partnerėmis. Rimtas naujųjų tendencijų ir vertybinių orientacijų

išbandymas bus rinkimai į savivaldybes. Ruošiantis jiems, pradėjo kurtis trumpalaikės partijos, kurios, reikia tikėtis, rinkimų rezultatų labai smarkiai neiškreips.

Spauda, kuri autentiškiausiai atstovauja visuomenės nuomonėms ir mintims, Lietuvoje silpniausia iš visų Baltijos valstybių. Ypač bloga savaitraščių padėtis: jų nedaug, jie pradėjo bankrutuoti. Leidybos kainos ir skaitymo konjunkštūra nieko gero nežada, beje, ir didiesiems dienraščiams, ir ypač žurnalams. Lietuvoje jie merdi.

Pati stipriausia demokratijos garantija yra visuomenės politiškumas. Pilietinė visuomenė Lietuvoje pradeda formuotis. Ji yra orientuota kol kas ne turto, o ideologiniu pagrindu, kuris nėra patvarus demokratijos parametras. Nuolat pasigirstantys raginiai tiek iš dešinės, tiek iš kairės imtis tvirtos rankos politikos yra labai būdingas Lietuvos gyvenimo reiškinys, rodantis tautos mentaliteto savybes. Ir vis dėlto du referendumai, kuriuose tautai buvo iškeltas klausimas dėl autoritarinio valdymo reformos pasirinkimo, baigėsi žiauriai pralaimėjimais. Tai, atrodo, galėtų reikšti, kad 14 autoritarizmo metų Pirmoje Respublikoje, 50 metų totalitarinių režimų okupacijos sąlygomis tautai paliko neišdildomą įspūdį, ir ji dabar nori pabandyti gyventi taip, kaip dar negyveno. Tik tuo galėčiau paaiškinti tą ištvėrmę ir kantrumą, su kuriuo kol kas žmonės pakelia ir darbo sunkumus, ir nusikaltėlių siautėjimą, ir skurdžias vos pragyventi leidžiančias pajamas.

„Tėviškės Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiųskime prenumeratos mokesį, įrašykime „Tėviškės Aidas“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

LAIKO ŽENKLAI⁴

Priimtų Vilniaus miesto valdybos potvarkiu periodinių leidinių redakcijoms ir leidykloms perduodamas jų nuomos patalpos. Gal šiuo sprendimu pagaliau baigsis ta neapibrėžtumo situacija, kurioje yra atsitūrusi spauda, jau turbūt porą metų belaukianti, kuomet jai, kaip ir kitiems ūkinės veiklos subjektams, bus leista privatizuoti faktiškai naudojamą patalpą.

Šiuo natūraliu ir savaime suprantamu dokumentu sostinės valdyba pagaliau ėmėsi vykdyti Seimo ir Vyriausybės valią, išsakytą atitinkamuose 1994 metų vasario 17 ir 1994 metų liepos 8 dienos nutarimuose. Priimdama šį potvarkį, valdyba neatsižvelgė į sostinės tarybos vadovų požiūrį, kad vykdyti Seimo ir Vyriausybės nutarimus, pasirodo, nėra būtina.

Vilniaus miesto tarybos pirmininkas V. Šapalas, komentuodamas savo ir tarybos frakcijų, pirmininkų nuostatas, pareiškė, kad Vyriausybė „negali į kairę ir į dešinę dalyti savivaldybės turto ir šiuo atveju papirkinėti spaudos atstovų“. Aišku, laikraštis - ne koks nors bankas, kuriam miesto valdžia, žiūrėk, jau seniai pasiskubino perduoti nepalyginamai didesnės vertės pastatus. Tačiau gal taip sostinės tarybos pirmininkas norėjo pasirodyti esąs labai principingas, nekaltas dėl to, kad, miesto valdžiai laiminant, iš tiesų jau beveik baigiamos savivaldybės turto dalybos „ir į kairę, ir į dešinę“.

Spaudos pastangomis jau atskleista ne viena privatizavimo afera Vilniuje. Kovo mėnesį „Lietuvos rytas“ rašė, kaip, pažeidžiant įstatymus, iš Kanados atvykusiai R. Epštein Paul skubiai buvo perduotas, pasak eksperto,

kelių milijonų JAV dolerių vertės didžiulis pastatas Vilniaus centre. Įsikūšęs Seimo ekonominių nusikaltimų tyrimo komisijai, po kelis mėnesius trukusio aiškinimosi neteisėti nutarimai panaikinti. Tačiau namas dar ir šandien negražintas miestui - reikia dar sulaukti, kol teismas panaikins pirkimo-pardavimo sutartį, kuria R. Epštein Paul jai nepriklausantį pastatą perleido vaisių ir daržovių firmos VAC vadovui V. Kliukovskiui.

Vilnius, ypač jo Senamiestis, griūva tiesiog atkyje ir tokia padėtis įtikina, jog tvarkytis su nekilnojamoju turto savivaldybė nesugeba. „Lietuvos rytas“ aprašytas namas Vilniaus gatvėje taip pat bus baigtas restauruoti ir pritaikytas šiuolaikiniams poreikiams tuomet, kai jį išgys pajėgiantis investuoti kapitalą savininkas. Tačiau nekilnojamasis turas turi būti parduodamas, o ne kažkam dovanojamas dėl „gražių žydrų akių“. Bet miesto valdžia jau nebeturinti pinigų net centrinei Gedimino gatvei apšviesti, kažkodėl vienais atvejais atiduoda dideles vertybes veltui, o kitais - tiesiog „gulasį kryžiumi“ prisiekindama, kad neleis „išparduoti“ Vilniaus.

Antai sostinės taryba labai stengėsi, kad visame pasaulyje žinoma kompanijai „Lyonnaise des Eaux-Dumez“ nebūtų leista privatizuoti miesto vandens tiekimo. Todėl vilniečiai šandien tebergeria tokios kokybės vandenį, kad tuoj pat užsikemša „lepesni“ užsienietiški santechniniai įrenginiai. Dėl populistinių sumetimų savivaldybė neišleido Vilniuje įrengti ir modernios degalinės, kuri būtų ne tik prekiauvusi aukštos kokybės benzinu, bet ir papildžiusi miesto biudžetą, tiek ištuštėjusi, kad

nebelikę pinigų šiukšlėms išvežti net iš centrinių gatvių.

Tokių savivaldybės nuostatų pasekmės akivaizdžios: Vilnius laikytinas labiausiai apleista Baltijos šalių sostine.

Nė viena valdžia nėra amžina. Šios kadencijos Vilniaus savivaldybei beliko šeimininkauti mieste turbūt ne daugiau kaip pusmetį. Galima spėti, jog dabar bus pamėginta kiek greičiau pardavinėti ar tiesiog perleisti griūvančius miesto pastatus. Tačiau pats dėkingiausias privatizacijai metas jau praleistas. Pasikeitė ekonominė situacija, atėjo sunkūs laikai ypač toms firmoms, kurios susijusios verslo ryšiais su Rusija, pasipylė net jų bankrotai. Atrodo, jog Lietuvos privatus kapitalas dabar nelabai pajėgus įlieti pastebimai daugiau gyvybės į merdintį sostinės infrastruktūros organizmą, atstatyti Senamiesticio.

Išeities būtų galima ieškoti, mėginant pritraukti užsienio kapitalą. Bet kas ryšis investuoti Vilniuje po Liono kompanijos ir kitų projektų sužlugdymo? Mūsų sostinė tampa vis mažiau patraukli dėl įvairių lygių valdžios savivalės, polinkio aiškintis įstatymus norima linkme.

Antai miesto tarybos pirmininkas V. Šapalas, nevykdydamas Seimo ir Vyriausybės nutarimų įpareigojančių perduoti periodiniams leidiniams jų nuomojamas valstybei priklausančias patalpas, aiškino, jog tai prieštarauja Savivaldos įstatymui. Specialistai tokią nuostatą apibūdino kaip „teisiškai nerasta“. Nesugebančių ar nenorinčių tapti „teisiškai raštingais“ pareigūnų veikla brangiai kainuoja visuomenei. Bet jiems patiems tai turbūt mažai rūpi, nes kol kas už savo veiklos pasekmes jie visai neatsako. „L.R.“

Išėjo ir apskundė bolševikams

Alfonas Daunys

Ten, kur šiandien vėjas siūruoja Voveriškių kaimo pievas, kažkada, senovėje, ošė šventieji ažuolynai, pilni įvairių žvėrelių. Ypač daug buvę voverių. Ėmus kurtis sodyboms, žmonės tą vietą ir pavadinę Voveriškais.

Voveriškiai, būdami netoli Šiaulių miesto ir Svėdrės miško, visada kentėjo nuo karų ir visokių perėjimų. 1941 m. birželio 22 d. prasidėjus Vokietijos-Sovietų Sąjungos karui, smurtu pagrįsti bolševikų veiksmai neaplenkė ir šio kaimo.

Vokiečiams ėmus bombarduoti Šiaulius, daug miestiečių, gelbėdami savo gyvybę, bėgo kuo toliau nuo jų.

Nemažą būrį studentų, dėstytojų, mokytojų prigludė Voveriškių kaime gyvenęs Martynas Kušlys. Mat jo dukte studijavo Šiaulių prekybos institute, o sūnus buvo ką tik baigęs tuometines septynias gimnazijos klases. Atvažiuo ir viena moteris su dviem mažais vaikais ir jos senyva motina. Pabėgėliai susispietė daržinėje.

Visi pakiliai klausėsi Kauno radijo, kai šis skelbė, jog atkuriamą Lietuvos nepriklausomybę. Nuskambėjus Tautos giesmei, žmonės, šluostydamiems džiaugsmo ašaras, vienas kitą sveikino, glėbėsiavosi. Atsirado ir tos moters vyras, milicininkas. Studentai šiek tiek pasijuokė, pasiūlė tam vyrui sovietinio pareigūno uniformą nusivilti.

Išaušus buvo pasigesta senosios moters. Kažkas matęs ją patraukusią miesto link. Iš pradžių niekas į tai nekreipė dėmesio. Bet po kiek laiko pasirodė automašinos, prisėdusios milicininkų. Jie, iššokę ir šaudydami, ėmė sulti sodybą. Buvusieji sodyboje ėmė bėgti pietų pusėn. Bėgančius vijosi uniformuotieji.

Daugelis pabėgo. Bet studentą Zemecką nušovė. Sulaikytieji (nespėjusieji pabėgti) buvo pastatyti prie sienos. Reikalavo namų šeimininko. Tuo metu staiga užskrido vokiečių lektuvai. Milicininkai puolė panikon. Pasmerktieji išsilakstė. Spėjo pasprukti ir du šeimininko sūnūs. Antskrydžiui pasibaigus, milicininkai ištrobos išsivarė dešimt žmonių, tarp jų - ir patį šeimininką. Smurtininkai pareikalavo ir dukters studentės.

Visus vienuolika nuvarė už svirno. Nešaudė. Susodino į mašiną ir nuvežė į miestą. Ilgą laiką tų žmonių likimas nebuvo žinomas. Tik po karo, iš Mordovijos lagerio gavus studentės Vitalijos Kušlytės laišką, visas pradėjo aiškėti. Suimtuosius milicininkai nuvežė į Šiaulių kalėjimą. Po to jie atsitūrė Gorkio mieste. Ten Martynas Kušlys ir daugelis kitų buvo numarinti badu. Neišvengė tremties ir Juozapaičių, Kanteikių, Dargužių šeimos.

(Nukelta į 7-tą psl.)

Kaune paminėtas visuomenės ir kultūros veikėjo, meno vertybių kolekcionieriaus, mecenato Mykolo Žilinsko 90-asis gimtadienis

Rugsėjo 29 d. Kaune vyko renginiai, skirti Mykolo Žilinsko (1904-1992) 90-osioms gimimo metinėms. Žymaus visuomenės ir kultūros veikėjo, meno vertybių kolekcionieriaus, mecenato atminimas pagerbtas aplankant jo kapą Petrašiūnių kapinėse bei šv. Mišiomis, vykusiomis šv. Arkangelo Mykolo bažnyčioje. M. Žilinsko vardo galerijoje atidaryta archyvinė paroda „Asmenybė ir kolekcija“, parodytas Lietuvos TV videofilmas „Mykolas Žilinskas“, vyko susitikimas su monografijos apie M. Žilinską autoriumi profesoriumi V. Jakelaičiu, Lietuvos dailės muziejaus direktoriumi R. Budriu.

Paroda „Asmenybė ir kolekcija“ parengta pagal turtingą M. Žilinsko asmeninį archyvą, kuris iš Vokietijos perduotas į Lietuvą. Eksponuojami asmeniniai M. Žilinsko dokumentai (studijų knygelės, Lietuvos piliečio ir užsienio pasai), jo ranka rašyti laiški į Lietuvą, jaunystės ir emigracijos laikų nuotraukos, kolekcijos istorijos fragmentai, kitos dokumentinės relikvijos. Pirmą kartą lankytojai pamatė 24 paveikslus iš galerijos fondų.

Vida Savičiūnaitė

Algis Vaškevičius

Neseniai M. Žilinsko kolekciją Kaune papildė dar keturi paveikslai, kuriuos mecenatas buvo pavadęs saugoti M.K. Ciurlionio galerijai Cikagoje. Tarp jų yra ir P. Kalpoko „Moters portretas“. Ekspoziciją „Asmenybė ir kolekcija“, pasak jo rengėjų, sudaro tik keletas procentų visos turimos archyvinės medžiagos. M. Žilinsko - Kauno garbės piliečiui pagerbti jo vardo galerija paskyrė kintamą ekspozicijų erdvės priėmimą ir mažąją salę, nes didžiąją salę prieš savaitę užėmė stendai, pasakojantys apie šiuolaikinę Jeruzalės architektūrą.

1940 metais emigravęs į Vakarų Europą, gyvendamas Berlyne 1979-aisiais, M. Žilinskas padovanojo Lietuvai didžiulę, meno vertybių kolekciją ir pavadė ją saugoti Kauno paveikslų galerijai. Šios kolekcijos pagrindu buvo įkurta atskira M. Žilinsko dailės galerija. Šiuo metu jos fonduose ir ekspozicijose yra 1670 M. Žilinsko padovanotų Vakarų Europos meno kūrinių.

Didžiumą sudaro XVII-XX amžiaus vokiečių menininkų darbai. Kolekcijoje yra ir grafikos piešinių, akvarelų bei 67 skulptūros. M. Žilinskas ne kartą lankėsi savo vardo galerijoje Kaune. Mirė Vilniuje 1992-ųjų vasario 9 dieną.

M. Žilinskas Kauno senamiestyje, netoli Prezidentūros, turėjo savo namą, kuris yra išlikęs iki šiol. Nuosavybės teisių į savo namą dosnusi mecenatas pareiškė nebespėjo. M. Žilinsko namo Kaune likimas ir paskirtis dar tebėra kultūrininkų, miesto savivaldybės ir verslininkų interesų sankryžoje.

M. Žilinskas gimė Marijampolės apskrityje, netoli Kalvarijos esančiame Smalininkų kaime, pirmuosius mokslus ėjo Kalvarijoje. Šandien senosios sodybos vietoje yra išlikę tik keletas medžių.

Garsaus kraštiečio atminimas iki šiol nėra įamžintas nei jo gimtinėje, nei Kalvarijoje. Marijampolės rajono kultūros ir švietimo skyriaus vedėjas S. Luobikis sakė, jog dar rugsėjo pradžioje galvota ką nors daryti, tačiau dėl lėšų trūkumo jokių darbų neatlikta. Pasak vedėjo,

„L.R.“

Šv. Pranciškaus ir šv. Bernardino bažnyčios atšventinimas

Per Vatikano Radiją perduotas telefoninis Rėtos Janonienės pranešimas iš Vilniaus

Jau nuo 1-osios spalio dienos Vilnius šv. Pranciškaus ir šv. Bernardino bažnyčioje prasidėjo jos atšventinimui skirti renginiai. Priminsiu, kad Mažesnieji Broliai Observantai Lietuvoje vadinti Bernardiniais, iš vienuolyno carinės valdžios išvaryti prieš 130 metų, o pati bažnyčia kurį laiką buvusi parapijine, uždaryta 1940 metais. Spalio 4-tąją, šv. Pranciškaus dieną, įvykęs bažnyčios atšventinimas ir vienuolių pranciškonų sugrįžimas į ją - tapo tikrai svarbiausiu metų įvykiu Lietuvoje.

Spalio 1-osios dienos vakare Mažųjų Brolių pakviesti būriavosi jauni žmonės, kurių dauguma bene pirmą kartą peržengė šios šventovės slenkstį. „Roko“ grupių iš Kauno ir Kretingos koncertu į bažnyčią gana triukšmingai įžengia XX-ojo amžiaus dvasia, keletą dešimtmečių laikyta už Bernardinų durų.

Sekmadienio vakarą kartu su Kretingos jaunimo chorą, atvykusiu

specialiai į šias iškilmes, Dievą garbinti giesmėmis susirinko pilna žmonių bažnyčia. Prieblandoje vienur-kitur mirkčiojant žvakių liepsnelėm - visa bažnyčios erdvė prisipildė gradžių ir džiaugsmingų melodijų bei nenusakomo gerumo šilumos. Aprušeje, į viršų kylantys išlankūs pylioriai ir aplinkui pasieniais sustatyti pastoliai, brolių pranciškonų žodžiais tariant - priminė, kad tokia apgriauta, restauruojama dabar yra visa Lietuvos Bažnyčia. Tokia yra tiesa, kurios neverta paskubom slepti.

Spalio 4-tąją, šv. Pranciškaus Asyžiečio dieną, bažnyčia buvo pašventinta. Iškilmės Vilniaus Katedroje, kuri anot Brolių yra to paties likimo - išėjusi ir sugrįžusi. Čia, prie šv. Kazimiero, Lietuvos Pranciškonų Provincijos Globėjo, tyliai maldoje suklupo Mažesnieji Broliai, Trečiojo šv. Pranciškaus Ordino vienuoliai, gausus būrys vilniečių. Susirinkusiems keletą žodžių apie skaudų, bet viltingą Pranciškonų sugrįžimą kalbėjo brolis Julijus. Po to eisena, kurios

priekyje Pranciškonai nešė Nykryžiutojo atvaizdą ir bažnytnines vėliavas katedros aikšte bei Maironio gatvėm pasuko prie Bernardinų bažnyčios. Čia, neilgam stabtelta šventoriuje, prieš ažuolo lapų vainiku papuoštą portą. Skambant giesmėms, atėjusieji užsidedė žvakes, kunigas Sigitas Jurėys pasitiko atvykusį Vilniaus arkivyskupą metropolitą Audrį Juožą Bačkį bei apaštališkosios nunciatūros Lietuvoje pateręją Mario Roberto Carsari. Jiems buvo parodytos senos fotografijos, kuriose užfiksuotos dar nenuniokotos šventovės interjeras. Ryškiai apšviestoje bažnyčioje tuo tarpu jų laukė nemaža žmonių. Stūjus į vidų eisena, paaiškėjo, kad viena iš erdviausių Vilniaus bažnyčių yra sausakimša ir negali sutalpinti visų atėjusiųjų. Bažnyčioje matėsi neįprastai daug jaunų veidų. Buvo padalinti liturginių giesmių bei šv. Pranciškaus litanijs tekstai. Seštą val. prasidėjo Šventinimo liturgija, kuriai vadovavo Vilniaus

arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis. Pamaldų pradžioje Tėvas Benediktas pasveikino susirinkusius, trumpai priminė atšventinamos bažnyčios išskirtinę reikšmę Lietuvos kultūrai, apžvelgė Mažųjų Brolių Observantų Vilniaus konvento dvasinį palikimą.

Klausantis apie buvusį šventovės grožį, skaudžiai ryškėjo paskutiniųjų dešimtmečių praradimai. Tačiau, kaip pamokslė dar kartą pažymėjo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis - Lietuvos Pranciškonai pasimokė iš šv. Pranciškaus patirties - atėję į griūvančius Dievo namus pirmiausia imasi atstatinėti dvasinę širdžių bažnyčią, o kartu tikisi atstatyti ir materialius mūrus.

Šventose Mišiose dalyvavo daug pranciškonų atvykusių iš Kauno bei Kretingos, tretininkai, taip pat kitų vyrų bei moterų vienuolynų atstovai ir kunigai.

Iškilmių metu giedojė choral „Aidija“ ir „Spiritual“. Pasibaigus liturgijai, po neilgai trukusios pertraukėlės - kringiškiškai parodė misteriją „Šventasis Pranciškus iš Asyžiaus“ ir vaidinimui pasibaigus, žmonės nenorėjo skintis ir vėl rinkosi Mažųjų Brolių pakviesti zakristijoje bei koridoriuje vedančiame į zakristiją sveikino Brolius.

Vėlai vakare visi ėjo į namus nešini džiaugsmu, kad ateinantį sekmadienį vėl rinksis šventom Mišiom į kylančiąją iš užmiršties šventovę.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Baigtas paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę darbo modelis

Laima Zemulienė

Skulptorius Stanislovas Kuzma - darbopusiaukelėje. Jis baigė paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę - Sausio 13-osios bei Medininkų muštinės aukoms - darbo modelį. Ta proga savo dirbtuvėje sulaukė svečių - būsimam monumentui užsakovų (valstybinė įmonė „Paminklai“), genrangovų (uždaroji akcinė bendrovė „Vilsta“) ir subrangovų.

Darbo modelis - Pieta - atliktas iš gipso, jo aukštis ir plotis - apie 3 metrus. Darbo modeliui sunaudota tona gipso ir apie pusę tonos metalo.

S.Kuzma papasakojo, kad dabar skulptūra bus dirbama iš autentiškų medžiagų. Tiksliai pagal modelį iš bronzos bus liejami kūnai, o draperijos kalamos iš Karelijos Kašino kalno granito. Todėl rudnį ir

S.Kuzmos sukurta Pieta ateinančią vasarą turėtų būti pastatyta Antakalnio kapinėse. R.Jurgaičio nuotr.

žiemą skulptoriui reikės dirbti su bronzos liejimo bei akmenskaldžių cechų darbininkais - visus darbus nori prižiūrėti pats. Minėtus darbus atliks į dvi dalis „suskilęs“ „Dailės“ kombinatas. S.Dariaus ir S.Girėno gatvėje esantis skulptūros ir vitražo cechas kals granitinę skulptūros dalį, o Kauno gatvėje įsikūręs kombinatas iš bronzos lies figūras - motiną ir jos sūnų.

„Aš Pietą interpretavau šiuolaikiškai, nors šiaip dėl šios temos esu pakankamai konservatyvus, - sakė Stanislovas Kuzma. - Visų kančių, tragiškų aukų, kurias patyrė Lietuva, simbolis man buvo Pieta. Pietą kūrė ir todėl, kad skulptūra stovės kapinėse. Konkursui vykstant keičiau skulptūros kompoziciją, nes vieta, kurioje ji stovės, taip pat buvo pakeista. Sukūriau daug Pietos modelių. Pats pirmasis - dirbtuvėje ant palangės. Net ir naujausią variantą stengiausi keisti iki paskutinio momento. Norėjau būti

ištikimas savo formoms, toliau jas tobulinti ir kartu sujungti skirtinus, kai kam gali pasirodyti - nesuderinamus dalykus - dekoratyviai traktuojama draperija su gyvomis žmogaus kūno formomis. Nenorėjau savo kūrinį iliustruoti tų baisumų, kuriuos neseniai matė ir išgyveno visa Lietuva, ir kurti kažkokį siurrealizmą“.

Kol buvo kuriamas darbo modelis, kartu buvo atliekami ir skulptūros pastatymui itin reikalingi kiti darbai. Pradėjus kapinėse kasti tą vietą, kur stovės skulptūra, paaiškėjo, kad ten teka požeminės versmės.

Taigi S.Kuzma Pietą kūrė savo dirbtuvėje Kriuvių gatvėje, o Antakalnio kapinėse buvo klojamas drenažas, vedamas vandentiekis ir elektra, daromi pamatai skulptūrai.

Skulptoriui Stanislovui Kuzmai talkina architektas Marius Šaliamoras. „Toks kūrinys nuo architekto neatsiejams, tai bendras

kūrybinis darbas“, - sakė skulptorius. Skulptūrą Antakalnio kapinėse jie norėtų pastatyti 1995 metų vasarą. Aišku, jos pastatymo laiką gali pakoreguoti finansų stoka - jau kurį laiką finansavimas šlubuoja.

„Mudu su Stanislovu - bendraminčiai, dirbant konfliktų nebuvo, - kalbėjo architektas M.Šaliamoras. - Architektas - tai Gordijaus mazgo narpliojimas. Skulptūra visame darbo komplekse - tai tik vieno mazgelio atsišalinimas. Mes vengėme pompastikos, darbo modelis tik dirbtuvėje atrodo didelis, natūroje skulptūra bus pakankamai kukli. Dirbant daug sunkumų kėlė tai, kad memorialas kuriamas, kai jau palaidoti žmonės ir supilti kapai. Todėl mums teko prisitaikyti prie

aplinkos“.

Uždariosios akcinės bendrovės „Vilsta“, atliekančios pagrindinius memorialo statybops darbus, direktoriaus Henrikas Martinonis sakė, kad pagal sudarytas sutartis finansavimas iš valstybės biudžeto atsilieka du mėnesius. „Jau reikia pradėti dirbti, sumokėti už medžiagas - granitą, bronzą, tačiau negauname pinigų“, - sakė direktorius.

„L.R.“

Lietuvos kunigų seminarijos pradėjo naujus mokslo metus. Į Kauno kunigų seminariją priimti 37 nauji klierikai. Iš viso čia jau mokosi 183 jaunuoliai. Į Kauno katalikų teologijos fakultetą prie VD un-to įstojo 60 pasauliečių ir 37 klierikai. Vilniaus seminarija priėmė 12 naujų kandidatų į kunigus. Į Telšių I-ji kursą priimta 15, II-ji 9 ir filosofinį kursą - 14.

Lietuvos ambasadoriaus JAV šeima pagausėjo

Vašingtonas, rugsėjo 20 d. (BNS). Lietuvos ambasadoriaus JAV Alfonsas Eidintas trečią kartą tapo tėvu - jo žmona Birutė Vašingtono klinikoje pagimdė mergaitę.

Kaip praneša Lietuvos ambasada Vašingtone bei Lietuvos užsienio reikalų ministerijos informacijos ir spaudos skyrius, mama ir naujagimė, sverianti 3 kilogramus 717 gramų, jaučiasi gerai. Tikimasi, kad po dienos jos grįš namo.

Naujagimei duoti Monikos Albinos vardai.

Gimusi Lietuvos diplomato šeimoje, ji yra Lietuvos pilietė, tačiau pagal JAV įstatymus yra ir šios šalies pilietė, nes gimė jos teritorijoje.

Pasak pranešimo, ambasadorius A. Eidintas džiugų ir lietuvių šeimose dabar retą įvykį reziumavo taip: „Duktė Aistė ir sūnus Donatas kada nors liks vietoj Birutės ir manęs, o Monika Albina, kaip trečias vaikas šeimoje, padidins tautą“. Lietuvos ambasadoriumi JAV A. Eidintas paskirtas pernai lapkričio 15 dieną.

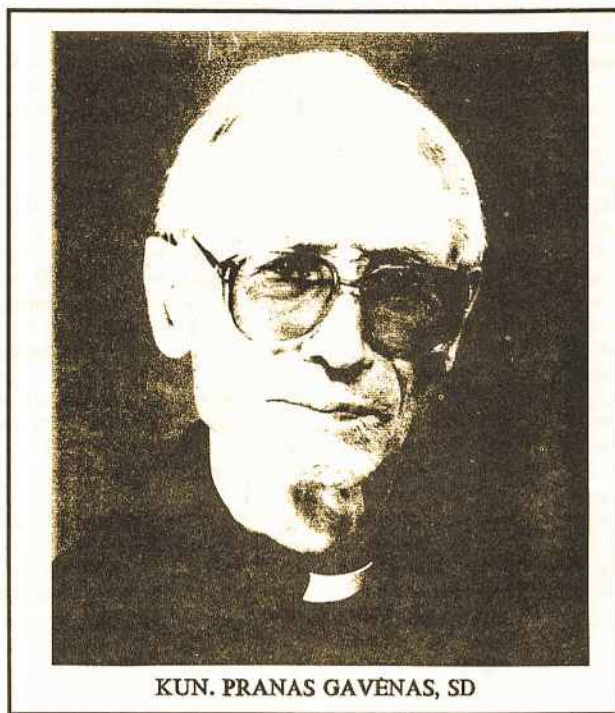

Idealistas Salezietis Kun. Pranas Gavėnas

Jau kelinta vasara, kai palikęs Australijos žiemą, atvykstu į Lietuvą. Siemet pagrindiniu mano kelionės tikslu buvo noras pamatyti ir dalyvauti Pasaulio lietuvių dainų šventėje. Prieš tai net du kartus, dar sovietiniais laikais, bandžiau tai padaryti, bet, kaip laisvosios spaudos žurnalistas buvau „juoduose sąrašuose“ ir negavau tam laikui leidimo įvažiuoti į Lietuvą. Šiais metais jau nieko netrukdomas pamačiau tą didžią lietuviškos dainos ir šokio šventę. Buvau joje kartu su visais kitais Lietuvos ir išeivijos lietuviais. Džiaugiausi ir didžiavausi tais niekuo nenuperkamais mūsų tautos dvasiniais turtais. Anksčiau tokias šventes teko matyti Amerikoje ir Kanadoje, bet anos neprilygo šiai didžiai, vykusiai Lietuvoje.

Antru mano lankymosi tikslu buvo dalyvavimas, kartu su Lietuvos, Amerikos, Kanados ir kitų kraštų sporto vadovais, 1995 metų Pasaulio lietuvių sporto žaidynių planų ir ruošimo aptarimuose. Manau ir tikiu, jog ateinančių metų sporto žaidynės sutrauks panašų dalyvių skaičių, kaip ir Dainų šventę, gal tik dalyvaujančių amžius bus kiek jaunesnis... Tai turės būti mūsų tautos sporto manifestacija, ir aš, kol dar tebesu Australijos lietuvių sporto vadovas, iš kengūrų krašto tikiuosi nuvežti Lietuvon arti šimtinės sportuojančio Australijos lietuvių jaunimo.

Besilankant ivairiose Lietuvos vietose, teko dalyvauti ir Alytuje vykusios mano gimintinės, mokytojos iš profesijos ir didelės katalikų veiklos darbuotojos,

KUN. PRANAS GAVĖNAS, SD

Danutės Smilgienės vestuvėse. Per vestuves susipažinau su Alytaus klebonu kun. P. Dumbliausku bei čia viešėjusiu saleziečių kunigu Pr. Gavėnu. Prieš keliolika metų, kai teko viešėti Italijoje, aplankiau ir prie Romos esančią saleziečių sodybą. Jos įkūrėjas kaip tik ir buvo kun. Pr. Gavėnas.

Įdomi tai asmenybė. Gimęs jis 1915 metais Zapalinų kaime, Kalvarijos parapijoje. Buvo jauniausias iš aštuonių vaikų. Jausdamas dvasinį pašaukimą, dar

tik keturiolikos metų jis paliko tėvus ir išvyko į saleziečių mokyklą Italijoje. Čia ruošėsi darbui misijoje. 1939 metais Romoje jis tęsė filosofijos, pedagogikos - psichologijos studijas, kol buvo išventintas kunigu. Po to gavo siuntimą į Tarptautinį žurnalistikos universitetą Romoje. Čia jis įkūrė AMS (saleziečių misijų informacijos agentūrą), vėliau tapusią Saleziečių žinių agentūra, aptarnaujančia „Saleziečių žinias“, einančias 39-se valstybėse, 32 kalbom.

1952 metais Don Bosko gimtinėje susitvėrus lietuvių saleziečių institutui ir progimnazijai lietuvių tremtinių vaikams, jis liko lietuvių kalbos ir tikybos mokytoju, vėliau ir direktorium.

1971 metais San Paulo, Brazilija, kardinolo A. Rossi prašomas, jis perėmė to miesto lietuvių katalikų parapijos vadovavimą ir tapo saleziečių bendruomenės direktorium. Be bažnytinės veiklos kun. Pr. Gavėnas aktyviai dalyvavo ir lietuviškos bendruomenės gyvenime. Jis buvo Pietų Amerikos lietuvių kunigų vienybės pirmininku, Brazilijos lietuvių bendruomenės valdybos nariu, dalyvavo lietuvių kongresuose Brazilijoje, Argentinoje, Venesueloje, Cikagoje ir kitur.

Italijos Alpėse pastatydino lietuvišką kryžių, Brazilijoje rūpinosi lietuviška veikla, pravedė Lietuvos krikšto 600 metų jubiliejus šventinimą, visus valdžios pareigūnus apdovanojo „Sibiro lietuvių“ itališkos laidos maldaknyge. Visą laiką dirbo ir žurnalistinį darbą. Kėlė Lietuvos bažnyčios ir visos Lietuvos žmonių vargus okupacijos metais. Už didelius nuopelnus Bažnyčiai ir žmonėms jis buvo apdovanotas Brazilijai ir lietuvių, gavo Venesuelos garbės piliečio vardą.

Susipažinus su šiuo nepraprastu žmogum, sužinojau, kad ir Alytuje jam buvo įteikta kultūros darbuotojo premija, skirta už publicistinį darbą, sakralinę kūrybą, vertimus, dorovinių vertybių puoselėjimą jaunimo tarpe.

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio Lietuvių Dainų šventė Lietuvoje

Birutė Prašmutaitė

P.L. Dainų šventės dalyvė ir Melbourne „Dainos Sambūrio“ dirigentė

Jau praėjo trys mėnesiai nuo Pasaulio Lietuvių Dainų šventės Lietuvoje. Pagalvojau, ar buvo verta? Ar buvo verta metų su puse repetitijų laikas? Atsakymas aiškus - taip!

Gimus iš lietuvių tėvų, bet gyvenant Australijoje, įsipildė svajonė nuvykti į nepriklausomą Lietuvą su daina, su tuo ką aš pati pamilau, paveldėjau iš tėvų, meilę lietuviškam choriniui dainavimui. O tą meilę pasidalinau su 70 Australijos lietuvių, su 400 išeivijos lietuvių, su 26,000 lietuvių dainininkais ir su visa Lietuva.

Nusileidžiant lėktuvui Vilniuje, kiti nubraukė ašara, grįžtant pirmą kartą į savo gimtinę. Man buvo džiugu, kad dalis choristų dar buvo gyvi ir sveiki pamatyti ir dalyvauti tokioje šventėje. Realybe yra, kas žino ar jie galės dalyvauti už keturių metų. Taip pat džiugu, kad su vyresniais dalyvavo jaunimas, ne tik su šokiais, bet ir su daina.

Liepos pirmą dieną Australijos lietuviai susitiko Vilniuje, Katedros aikštėje. Autobusais mus nuvežė į bendrabutį kur mes praleidome sekančias vienuoliką dienų. Prie bendrabučio mūsų laukė staigmena. Mus su muzika pasveikino orkestras „Trimitas“. Žodžiu sveikino Dainų šventės direktorius Juozas Mikutavičius.

Dalis Australijos choristų, su dirigente Birute Prašmutaite dešinėje, Trakų Pilyje. Nuotr. - A. Žižtūno

Po pietų prasidėjo pirmą repeticija mūsų Australijos lietuvių koncertams. Repeticija ėjo sklandžiai ir greitai. Matėsi, kad ne veltui buvom suvažiuavę Melbourne parepetuoti ir koncertuoti.

Liepos antrą, pirmas koncertas Trakuose. Tačiau Trakų žmonės neleido mums tiktai koncertuoti. Pirmiausiai sustojome mokykloje Elektrėnuose. Ten mokina sustiprintą lietuvių kalbą. Apžiūrėjome muziejų ir išeivijos rašytojų sekciją. Toliau nuvežė į Trakų Piliį.

Vakare koncertavom. Dienos iškylavimas kitus išvargino. Tačiau,

po publikos šilto priėmimo, visi nuovargiai dingo. Po koncerto publika mums sugiedėjo „Ilgiausių metų“.

Vakaras tuo neužsibaigė. Sekė vakaronė, tikra lietuviška vakaronė su grupiniais šokiais, žaidimais ir dainom. Viena choristė smagiai ir smarkiai šokdama išsinarino kelią ir negalėjo toliau dalyvauti Dainų šventėje.

Sekantį rytą, liepos trečią, sekmadienį, nuvykome koncertuoti Kaune. Kauniečiai ir miesto mero atstovai aprodinėjo Kauno senamiestį. Kas norėjo dalyvavo kardinolo V. Sladkevičiaus

laikomose Mišiose Katedroje.

Specialiai mums suruošė varpinės muzikos koncertą Karo Muziejaus sodelyje. Pietavome Žilinsko Galerijos kavinėje.

Mūsų koncertas prasidėjo 5 val. vakare. Pilna salė. Lauke žmonės skundėsi, kad pritrūko vietos. Per pertrauką niekas neišdrįso apleisti savo vietas, kad kitas neatsisėstų, o salė karšta kaip pirtis.

Kauniečiams ypatingai patiko M.K. Klajūno daina „Lietuva“. Koncerto pabaigoje Kauno mero atstovai užrišo kiekvienam dirigentui po juostą.

Po koncerto, Melbourne vyresnės skautės susitiko su Evelina. Evelina naudoja vežimėlį ir vyresnės skautės jai padovanojo rašymo mašinėlę.

Vakaras ir vėl pasibaigė vakarone. Grįžome į Vilnių vidurnaktį, bet melbourniškiai baliavojo iki pirmos valandos ryto, ragaujant Evelinos padovanotą pyragą.

Liepos 4-tą dieną įvyko pirmą Dainų šventės repeticija su išeivijos choristais ir dirigentais. Visus pasveikino Dainų šventės direktorius Juozas Mikutavičius. Repeticiją pravedė vyriausioji išeivijos dirigentė Dalia Viskontienė iš Kanados.

Tą vakarą Vilniuje įvyko Australijos lietuvių paskutinis koncertas. Koncertą filmavo Lietuvos televizija ir vėliau transliavo per visą Lietuvą. Australiečiai padovanojo Juozui Mikutavičiui bumerangą.

(Nukelta į 7-tą psl.)

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Prisikėlimo bažnyčios atstatymui Kaune, iš Sydney Dalia Burneikienė atsiuntė šias aukas: \$100 Arūnas Burneikis, \$100 Vilija Burneikytė-Genovese, \$200 Juozas Suopys. Viso \$400. Šias aukas perdavė kun. E. Bartulius - jam grįžtant atgal į Kauną.

Kun. Eugenijus Bartulius atsisveikinimo šv. Mišias koncelebravo su mūsų kun. Pr. Daukniu Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje spalio 23 d. sekmadienį ir tarė atsisveikinimo žodį. O po pietų Lietuvių Namuose Jubiliejinėje salėje Katalikių Moterų Draugijos suruoštoje Kultūrinėje popietėje pateikė platesnį pranešimą apie Lietuvą. Išskrido į Lietuvą spalio 24 d. aerodrome palydėtas gausaus būro lietuvių.

Gyvojo Rožančiaus Brolijos lapkričio mėnesį meldžiasi už mirusius.

Visų Šventųjų šventė lapkričio 1 d. - šiemet antradienis, Australijoje yra privaloma šventė išklausyti šv. Mišias, kuriose kiekvienas dalyvauja sau artimoje bažnyčioje.

Vėlinės lapkričio 2 d. - trečiadienis - Mirusiųjų Diena, lankomi kapai. Atlikus išpažintį, priėmus Komuniją ir pasimeldus popiežiaus intencija, už maldingą kapų lankymą visomis šio aštuondienio (oktavos) dienomis galima gauti visuotinius atlaidus mirusiųjų naudai.

Vėlinių proga už visus mūsų mirusius parapijiečius bus aukojamos sudėtinės šv. Mišios lapkričio 6 d. Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje, o kas norėtų dar už savo artimuosius atskirų šv. Mišių, tai į rinkliavų maišelį įdėti savo artimųjų vardus.

Lapkričio mėnuo skirtas mirusiųjų atminimui ir maldai už juos, ypač 1-8 dienomis. Fawkner

Juozas Mikštas

Saulėleidys

*Tu - nepasiekiamai toli,
Kur auga alksniai ir beržai,
Pakilt iš kapo negali,
Ir mano laisvės nevaržai...*

*Dabar ta laisvė man,
Deja, nereikalinga jau.
Dės ir mane karstan,
Kurio prisibijau - - -*

*Tu - mano mirusi svaja,
Iš savo žemės neišėjusi.
O aš svetur, deja,
Paklydęs laiko vėjuose,*

*Nekartą tau nusikaltau,
Bastydamasis po pasaulį,
Ir atleidimo nematau,
Kai leidžiasi jau saulė.*

Nth. Melb., 1994 lapkritis

kapines lankysime lapkričio 5 d. šeštadienį 11 val. rinktis prie Prelato Prano Vaserio kapo. New Cheltenham kapinėse tą pačią lapkričio 5 d. šeštadienį 3 val. po pietų susitikti įvažiuavus iš Reserve Road. Springvale Necropolis kapines lankysime lapkričio 6 d. sekmadienį 3 val. po pietų, susitikti prie kapinių įstaigos. Visur susitikus apeigos, maldos. Po apeigų ir maldų bus pašventinami nauji antkapiai.

Geelonge lietuviškos pamaldos šv. Jono bažnyčioje lapkričio 6 d. sekmadienį 9.30 val. Po pamaldų visi vyks į Lietuvių Namus, tai bus Geelongo Lietuvių Choro sugrįžtuvės iš Lietuvos ir bus rodoma labai įdomi video filma iš Pasaulio Lietuvių Dainų šventės Vilniuje.

CANBERRA

Canberros Lietuvių sporto klubo „Vilkas“ valdyba praneša, kad 1994 m. lapkričio mėn. 6 d. (sekmadienį) 3 val. p.p. Lietuvių klube yra šaukiamas svarbus visuotinas sportininkų, remėjų ir prijaučiančiųjų narių susirinkimas, kuriame bus svarstoma „Vilko“ sportininkų dalyvavimas Adelaidėje Lietuvių sporto šventėje. Sportininkai ir remėjai yra prašomi susirinkime skaitlingai dalyvauti. Rūpimu klausimu skambinkite Valdybos pirmininkui Pranui Gružauskui - tel. 295 6186.

Canberros Sporto „Vilkas“ v-ba

Aukos Australijos Lietuvių Fondui

\$100 aukoją Juozas Balčiūnas (\$1,890) prisimenant tragiškai žuvusį Albertą Seikį 20 metų mirties atminimui.

\$20 R. Semetas (370) Vic., mirusios žmonos Elvyros atminimui. Ačiū už aukas.

Vincas Ališauskas
AL Fondo išdininkas

Pasaulio Lietuvių Dainų šventė Lietuvoje

(Atkelta iš 6-to psl.)

Tą vakarą tikrai baliavojom, sekmingai užbaigė mūsų tris koncertus. Vilniuje mus globojo Sakalo ir Policijos vyrų chorai.

Aplamai, visuose trijuose koncertuose publika mus labai šiltai priėmė. Ypatingai patiko daina „Žemė Lietuvos“ į kurią publika buvo įjungta. Jaunimui teko daug aplođismentų, ne tik savo šokių

Nuoširdžiausiai Ačiū už viską

Šiandien baigiasi mano nuostabiosios dienos Australijoje. Prieš išvykstant kartu su kunigu daktaru Pranu Daukniu aukojome padėkos šv. Mišias.

Pravedęs rekolekcijas lietuviams, įvairiose Australijos vietose, noriu nuoširdžiai padėkoti kun. dr. Pr. Daukniui už iškvietimą ir nuoširdų rūpestį manimi. Taip pat nuoširdus ačiū kun. Petraičiui, kun. Martūzui ir kun. dr. Savickui už Jų meilę ir gerumą. Maldoje prisiminsiu visus Australijos lietuvius, su kuriais buvau artimiau susitikęs, pajautau nepaprastą

gerumą, nuoširdumą ir paslaugumą. Visiems visiems lietuviams, Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios atstatymo komiteto vardu, tariau nuoširdų ačiū už aukas. Dievas teatlygia Jums visiems ir telaimina Jūsų žingsnius žemėje.

Išsivežtu pačius nuoširdžiausius ir šilčiausius prisiminimus apie Australijos lietuvius.

Dar karta nuoširdžiausiai ačiū, Telaimina Jus Dievas. Maldoje su Jumis kun. Eugenijus.

1994.10.24
Melbournas

Australija ir Naujoji Zelandija

Maldos Apaštalavimas

Jo šventenybė popiežius Jonas Paulius II lapkričio mėn. MA nariams skyrė sekančią intenciją: Kad valdantieji atsakingai pildytų savo pavedimą viešai ir garbingai atlikti savo tarnybą visų bendrai gerovei.

Trumpas rytmetinis aukojimas: Visą aukoją Tau, Švenčiausioji Jėzaus Sirdie!

Valdyti ar tarnauti?

Paskutinės Vakarienes metu Viešpats Jėzus aiškino savo mokiniams: „Pagonių tautų karaliai engia jas ir jų valdovai liepia vadinti save geradariais. Jūs taip nedarykite. Kas vyriausias jūsų tarpe, tebūnie tarsi mažiausias, o viršininkas tebūnie lyg tarnas“ (Lk.22.25-26).

Jėzaus žodžiai, pirmoj eilėj adresuojami apaštalams, be abejonės tinka visiems laikams ir tiems, kurie turi valdžią. Kaip piliečių reprezentantai jie yra įpareigoti duoti atskaitą jiems už savo veiklą. Valdžia, kurią jie turi, nebuvo duota jiems jų pačių gėrbūviui ir kad jie būtų vadinami „geradariais“ kaip kad Viešpats juos pašiepia, tuo labiau jų pačių asmeninei naudai. Valdžia buvo suteikta jiems visų bendrai ir kiekvieno atskiro piliečio gerovei. Todėl ir jų veiklos esmė turi turėti vieną tikslą: bendrą visų gerovę, t.y. visa tai, kas skatina individualią kiekvieno asmens, bendrijos ir visuomenės teisę.

Mes negyvename vien tik patys sau. Gyvename ir dėl kitų. Todėl asmuo, atsakingas už viešąjį gėrbūvį yra visuomenės tarnas. Iš esmės tokia tarnyba yra moralinio pobūdžio, kur viešuma ir nuoširdus atsidavimas savo pareigoms yra būtini elementai.

Realiam gyvenime ir šiandieninėse sąlygose mes matome, kad ne viskas taip yra, kaip turėtų būti. Universali valdančiųjų yda yra korupcija, kuri ytin išryškina moralios tarnybos reikalą. Nemoralumas administracijoje ir iš to kylančios negeistinos pasekmės iššaukia viešąją reakciją, reikalaujančią moralumo viešojoje tarnyboje.

Viso šito akivaizdoje ir tai liečia mus visus, krikščionys yra kviečiami specialiam įsipareigojimui melstis už valdžias visose jos formose. Mes patys būdami silpni, nusidėjėliai ir visokeriopaigai gundomi, šaukiamės Viešpaties malonės, kuris yra tas, kuris patarnauja (Lk.22.27), kuris netgi plauna savo mokinių kojas (Jn.13.1-20), kad valdantieji sektų Jo pavyzdžiu. Ypač mes esame kviečiami kreiptis į Švenčiausiąją Jėzaus Sirdį, kad tai, kas mums patiems yra negalima pasiekti, būtų mums duota Jam tarpininkaujant.

(Pagal Bishop Jorge Mejia - Pontifical Council „Iustitia et Pax“)

Išėjo ir apskundė bolševikams

(Atkelta iš 4-to psl.)

Po daugelio metų Vitalija Kušlytė sugrįžo į Lietuvą. Grįžo ir mokytojas Jocas. Vitalija, neišgyvenusi nė metų, mirė. Per pokario trėmimus į Sibirą buvo išvežti ir kiti minėtos šeimos nariai. Tik vienas sūnus, studijavęs veterinarijos akademijoje, pasitraukė į Vakarų ir apsigyveno Šveicarijoje.

Drauge su juo pasitraukė ir du broliai - Vytautas ir Vaclovas Dargužiai. Vaclovas baigė geografijos ir veterinarijos mokslus, Londone apgynė disertaciją. Aplankydamas Lietuvą, jis niekada neatvažiuoja tuščiomis rankomis. Neseniai Santariškių ligoninei padovanojo brangios aparatūros.

Jo sesutė Justina Sibiro lageriuose taip pat prarado sveikatą ir, grįžusi namo, taip pat greitai numirė. Kita sesuo Zinta amžiam paliko gulėti tolimuose ledynuose. Sibire mirė Martyno Kušlio žmona.

Tokia tat skaudi Voveriškių kaimo tragedija.

Liepos šeštą, Lietuvos Valstybės Dieną, Pasaulio Lietuvių Dainų šventė prasidėjo iškilmingom Mišiom Vilniaus Archikatedroje, kur buvo palaiminta šventės vėliava.

Po pietų nuvežė mus ir vėl prie Katedros. Gedimino Kalno papėdėj ir Sereikiškių parke įvyko mugė.

(Nukelta į 8-tą psl.)

Dalios Antanaitienės Dailės Paroda

RMIT Union Exhibition Space
30 Russell St., Melbourne.

Nuo spalio 26 d. iki lapkričio 4 d.

Antradieniai iki šeštadienio nuo 11 val. iki 5 val. vak.

Idealistas Salezietis kun. Pranas Gavėnas

(Atkelta iš 6-to psl.)

Ta proga jį sveikino Alytaus miesto vadovai ir katalikiškos organizacijos. Gautą premiją kun. Pr.Gavėnas paskyrė Marijos Krikščionių Pagalbos bažnyčios Alytuje statybai.

Įdomu buvo pasikalbėti su šiuo 76 metų pedagogikos ekspertu, psichologu ir kolega žurnalistu. Jis taip nuoširdžiai papasakojo apie savo gyvenimą Italijoje, Brazilijoje ir kituose kraštuose. Tai tikra gyvyje gyvenimo enciklopedija. O jo kunigystės jubiliejus buvo labai gražiai paminėtas Alytuje, kur dalyvavo labai daug alytiškių. Minėjimą su savo mokiniais pravedė mokytoja D.Smilgienė ir A. Vitkauskas.

Iki sovietų okupacijos ir Lietuvoje labai gražiai veikė saleziečiai, tačiau okupacija jų veiklą sugriovė. Vyskupas Žemaitis pakvietė kun. Pr.Gavėną padėti ir vėl atkurti saleziečių veiklą Lietuvoje. Savo atkūrimą

saleziečiai jau pradėjo. Statomos bažnyčios Vilniuje, Palemone, Rumšiškėse. Perkeliama saleziečių veikla, jų laukiama atvykstant iš Brazilijos ir Italijos. Kolombijoje dar yra keturi saleziečiai ir jų veikla ten gajai. Pasaulyje yra labai daug archyvinės medžiagos, ji turi būti perkelta į Lietuvą, kitaip žus. Šiuo metu Palemonas yra Lietuvos saleziečių centras, kuriame gyvena 12 vienuolių, trys iš jų atlieka salezietišką praktiką ir vėliau darys apžadus.

Maloniai dalijantis įvairiais klausimais, paklausiau kun. Pr.Gavėną nuomonės apie įvairius mūsų gyvenimo reikalus.

- Mano didžiausias noras yra skleisti religiniai pedagoginę veiklą, ypatingai jaunimo tarpe. Šiuo metu, nors ir patirdami didelius materialinius nedateklus, nenusimename, nes esame laisvi ir galime laisvai pasireikšti. Tačiau čia jaučiamas didelis varžtas ir baimė prisiminti naujus Vatikano

nurodymus, kurie buvo priimti Vatikane, atsižvelgiant į sekančio amžiaus reikalavimus. Malonu, kad po popiežiaus vizito Lietuvoje kilo labai didelis religinis atsinaujimas. Aš pats atvažiavau į Lietuvą ne pailsėti, bet, kiek Dievas leis, kad padirbėti, ypatingai su jaunimu, dėl kurio net į Sibirą važiuočiau. Aš matau net ir pačios Bažnyčios apsnūdumą, neveiklumą, konservatyvizmą, ką reikėtų kuo greičiau taisyti. Ateitis yra tik jaunime ir ji būtina paruošti, kadangi be jo nebus ir tautos, atsinaujinimo. Lietuva turi būti krikščioniška tauta, tuo labiau atsižvelgti ir į tai, kad komunizmas per 50 okupacijos metų padarė jai labai daug žalos. Šiuo metu trūksta religijos pamokų dėstytojų. Ne kiekvienas, baigęs teologijos mokslus gali būti geras ir tinkamas dėstytojas mokyklose. Dabar Lietuvoje vyksta didelė blygybė - nesuvaldymas gėrime, ir vėl, ypatingai jaunimo tarpe. Dideli kriminaliniai ir žiaurūs

nusikaltimai, nepasitenkinimas gyvenimu, net religiniu, kai nesilaikoma pagrindinių ir dorovinių dėsnių. To pasėkoje jaunas žmogus neranda gyvenimo pagrindo, taigi taip dažnai nusizudoma, nusikalstama, nes nėra moralinės atsakomybės.

- Aš asmeniškai jaunimui noriu palinkėti - pasakė kun. Pr.Gavėnas, - to paties, ko popiežius linkėjo: Atverk savo širdį Kristui ir eik geru sąžiningo gyvenimo keliu ir turėk viltį ateičiai. Jaunimui, pirmiausiai, turi padėti tėvai, mokytojai, auklėtojai ir Bažnyčia. Visa tai turi būti daroma su gėriu ir gražumu per spaudą, televiziją, radiją ir asmeniniame gyvenime. Gerovė ir krikščioniška meilė turi būti iškeliami visur ir visada. Su atbandančiu jaunimu atbus ir visa Lietuva, ko aš nuoširdžiai linkiu visai mūsų tautai.

Tokių linkėjimų išsakė šis taip Lietuvą mylintis vienuolis, tėvas Pr. Gavėnas.

Antanas Laukaitis

Pasaulio Lietuvių Dainų šventė Lietuvoje

(Atkelta iš 7-to psl.)

Galėjai paragauti valgius ir alų iš visų keturių Lietuvos pagrindinių sričių- Aukštaitijos, Žemaitijos, Suvalkijos ir Dzūkijos, ir nusipirkti įvairiausių rankdarbių ir gintaro.

Parke šoko ir dainavo folkloriniai ansambliai. Sutekstam, Katedros aikštėje įvyko folkloro koncertas ir vakaronė. Net oro balionas nusileido aikštėje.

Liepos šeštą įvyko pirmą Dainų Dieną Kaune prisimenant pirmą Dainų Šventę kuri įvyko Kaune prieš 70 metų. Dainų Šventės atidarymo apeigos įvyko Karo Muziejaus sodelyje ir eiseną į Dainų Slėnį. Buvo malonu dainuoti po atviru dangum, o publika per visa slėnį. Pirmą kartą jaučiausi dalim, vienos didelės lietuviškai dainuojančios šeimos. Verta dalyvauti, verta dainuoti.

Dirigentai irgi įdomūs. Kiekvienas kitaip diriguoja, net vienas atrodo diriguoja su visu kūnu. O ta didelė daininkų masė klauso, stebi. Nuostabu!

Po Dainų Dienos įvyko vakaronė Sporto Halėje. Susurinkusius sveikino Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Prisiminti australiečius jam buvo asmeniškai įteiktas mūsų ženklukas su kengūra ir maža koala.

Sekančios dvi dienos Vilniuje paskirtos repeticijom. Karštas oras, viens kitas choristas susirgo. Galų gale atėjo tai ilgai laukta diena liepos dešimta, Dainų Šventė Vingio Parke.

Po pietų visi chorai susirinko Katedros aikštėje ir iš ten buvo eiseną Gedimino Prospektu iki Vingio Parko. Maršrutas maždaug 4 kilometrų. Žmonės pagal kelia tik sveikino sveikino australiečius dėkodami, kad atvykome į Dainų Šventę, kad jų nepamiršome.

Dainų Šventės ugnies fakelą atnešė jaunas išeivijos dirigentas Darius Polikaitis ir užkūrė Dainų Šventės ugnį.

Iševija atliko tris dainas, man įspūdingiausia „Siaurės Pašvaistė“. Gražūs Bernardo Brazdžionio žodžiai jau atliekami laisvoje

Prie Trakų Pilies - Australijos lietuviai dainininkai ir šokėjai. Nuotr.- A. Žiziūno

Lietuvoje. Mūsų Australijos lietuvių dainų koordinatore Gražina Pranauskine dirigavo linksmą dainą „Pasėjau Dobilą“.

Vaikų chorai vieni išpildė Vingio Parko estradą. Jie taip entuziastiškai ir linksmi dainavo (su pasiubavimais), kad išsprasė 4 dainas pakartoti. Vidury šventės virš Vingio Parko, perskrido lėktuvu Vladas Vitkauskas, kuris buvo pirmasis lietuvis įkopus į Everesto kalną.

Grįžo chorai į estradą po vaikų chorų, choristai turėjo susiglausti po du į vieną eilę nes kitaip 26.000 netilptų. Užbaigti Dainų Šventę visi kartu dainavo - pajėgieji chorai, vaikų ir jaunimo, išeivijos, kaimų, bažnytiniai ir tremtinių chorai. Iš viso sustojome - 26.000 tai daugiau negu dvigubai kiek lietuvių buvo atvykę į Australiją.

Turbūt daug ko svajonė išsipildė dainuoti kartu su 26.000-čiais lietuvišką dainą mylinčiais lietuvišiais, nuo pat jauniausių iki virš 80 metų amžiaus. Tai ta daina, kuri padėjo išlaikyti lietuviybę per 50 priespaudos metų.

Pajutai savo šaknis, ką reiškia būti lietuviu ir kas yra ta šiaurės pašvaistė. Nesvarbu kas buvo, yra ar bus, kol daina gyva lietuvių širdy, Lietuva vis bus gyva.

Dainų Šventė baigėsi „fireworks“. Grįžome autobusais į

bendrąbutį, dainuojant, nenorint prarasti tą ką mes atradome.

Atvykome tūkstančiai kilometrų iš tolimos Australijos į Dainų Šventę. Išsivežem žiupsnelį lietuviškos dvasios. Ją vešime su savim į Adelaidę, į mūsų Australijos Lietuvių Dienas, į mūsų Dainų Šventę pabaigoje šių metų.

Liepos vienuoliktą, dalyvavau Dainų Šventės konferencijoje „Viena tauta - viena kultūra“. Kalbėjo visi šventės vadovai ir dalyviams teko pasisakyti savo nuomones apie praėjusią šventę ir apie būsimą.

Mano pastabos yra sekančios. Pats Dainų Šventės repertuaras labai ilgas ir siūlyčiau jį sutrumpinti. Man pasigedo linksmų dainų. Švenčiant jubiliejinę Dainų Šventę gal tiko pakartoti gerai žinomas dainas, patriotines dainas, lietuvišką klasiką. Už keturių metų reikėtų pajavairinti repertuarą.

Pageidaučiau nedaryti repertuaro pakeitimų paskutinių šešių mėnesių laikotarypyje. Tada jau beveik visas repertuaras išmoktas, ir jeigu išmeta daina ar prideda, apsunkena mokinimą. Šitas atsitiko su išeivijos dainom.

Siūlyčiau išrinkti keletą lengvesnių dainų, kad silpnesni chorai galėtų dalyvauti.

Man patiko apsigyvenimas bendrabučiuose. Labai gerai

maitino (nustebu, kad mūsų jaunimas žinojo, apie kugelį ir cepelinus) ir buvo lengva autobusais kartu nuvežti visus į repeticijas. Tačiau, vertėtų pranešti pilnesnę programą iš anksto.

Mano nuomone buvo per daug repeticijų. Nereikėjo tris kartus iševijai atskirai repetuoti, du būtų užtekę. Bendrose repeticijose ne visi chorai dalyvavo, nes kiti chorai buvo konkurso dalyviai.

Dėl dainų mokėjimo ir gaidų laikymo, kiti net per Dainų Šventę atidžiai sekė knygas, o ne dirigentus. Reikėtų bandyti kuo daugiau išmokti atmintinai.

Siūlau suderinti šokių ir dainų repeticijų laikus, kad jaunimas kuris šoka ir dainuoja, galėtų dalyvauti bent vienoj dainų repeticijoj.

Po Dainų Šventės Vilniuje, pasigedau vakaronės kur chorai galėtų laisvai padainuoti, pabendrauti, vietoj tiesiai į autobusus ir į bendrabučius. Tas galėtų įvykti ten pat Vingio Parke arba keletoje numatytų vietų.

Aplamai, sveikinu visus organizatorius Lietuvoje, išeivijoje ir Australijoje. Dėkoju dainininkams už repeticijų lankymus ir už jų dainas. Suorganizuoti 26.000 dainininkų buvo ilgas ir sudėtingas darbas. Ačiū visiems.